

'Sigmund Elek emlékülés

1973. október 25-26.

Száz évvel ezelőtt született 'SIGMOND ELEK, a talajtan tudományának egyik úttörője, a mezőgazdasági kémia kiváló művelője.

A hagyományokhoz híven most is jelentős eseménnyé emelkedett a kiváló tudós születésének évfordulója. Az évforduló alkalmából a Magyar Agrártudományi Egyesület Talajtani Társasága, a Magyar Élelmiszeripari Tudományos Egyesület, a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Élelmiszertudományi Bizottsága és a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézete közreműködésével és rendezésében emlékülést tartottak.

A megemlékezés négy egymást követő rendezvényből állt. Először 'SIGMOND ELEK sírját koszorúzták meg a résztvevők, majd sor került a tulajdonképpeni emlékülésre, amelyet a Magyar Tudományos Akadémián tartottak meg.

LÁNC ISTVÁN, a MTA főtitkárhelyettesének elnöki megnyitója után először F. A. VAN BAREN professzor, a Nemzetközi Talajtani Társaság főtitkára emelkedett szólásra. Beszédében 'SIGMOND ELEKnek a Nemzetközi Talajtani Társaság létrehozásában és munkájában végzett tevékenységéről emlékezett meg. Kiemelte, hogy 'SIGMOND ELEK 1910-től mint a Kémiai Talajelemzések Nemzetközi Bizottságának elnöke, 1924-től, a Nemzetközi Talajtani Társaság megalakulásától pedig mint a II. (Talajkémiai) Bizottság elnöke, majd emellett mint az V. (Talajosztályozási, Rendszerezési és Térképezési) Bizottság Szikes Albizottsága elnökeként vett részt a Nemzetközi Talajtani Társaság munkájában.

HOLLÓ JÁNOS, a MTA levelező tagja „'SIGMOND ELEK és a mezőgazdasági kémiai technológia” címmel tartott előadást. Az előadó méltatta 'SIGMOND ELEK e téren kifejtett tevékenységét, utalva rá, hogy azok a mezőgazdasági kémiai technológiai problémák, amelyek foglalkoztatták, még ma is aktuális kérdései a tu-

dományterületnek. A „keményítőfélék” sajátságai, enzimes megbonthatóságuk, az élesztős erjedés elméleti és gyakorlati kérdései, a mezőgazdasági olajgyártás és sok egyéb problémakör képezte 'SIGMOND ELEK mezőgazdasági kémiai technológiai kutatásainak a tárgyát. Nemcsak a kutatásban, de a tudományág oktatásában is tevékenyen részt vett, mint a Műegyetem Mezőgazdasági Kémiai Technológiai Tanszékének vezetője.

SZABOLCS ISTVÁN, a MTA Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézetének igazgatója „'SIGMOND ELEK és a modern talajtan” címmel tartott előadást. Előadásában bemutatta, hogy 'SIGMOND ELEKnek és kortársainak jutott az a feladat, hogy az önálló tudománnyá lett talajtant modern természettudománnyá tegyék. Ezen a téren 'SIGMOND ELEK nagyon sokat tett, az ő és kortársai munkája segítségével sikerült a kémia tudományának újabb eredményei és módszerei felhasználásával a talaj kolloid részeinek vizsgálatát megkezdni és ennek a vizsgálatnak a módszertanát kidolgozni. Emellett a talajban lejátszódó folyamatok dinamikájának vizsgálatára is megteremtették az önálló talajtani vizsgálati módszereket. Az előadó rámutatott arra a hasonlóságra, amely 'SIGMOND idejében volt és ma is van a talajtan és a többi természettudomány kapcsolatának szorosságában, egymás eredményei felhasználásában.

STEFANOVITS PÁL, a MTA levelező tagja „'SIGMOND ELEK akadémiai munkásságáról” beszélt. Ismertette 'SIGMOND ELEK levelező és rendes taggá választására beterjesztett javaslatokat, melyekben méltatták a különböző bizottságokban végzett munkáját, a tudományos kutatásban elért eredményeit, ismeretterjesztő és tudományszervező tevékenységét. Az előadó bemutatta, hogy milyen fontos szerepet játszottak az akadémiai tudományos pályázatok 'SIGMOND ELEK munkássága során, utalt arra is, hogy 'SIGMOND és az Akadémia kapcsolatát

legjobban az mutatta, hogy kiemelkedő eredményeit, szintéziseit, valamint fiatal munkatársai eredményeit is rendszerint elsősorban az Akadémián mutatta be, és az Akadémia folyóiratában tette közzé.

FEKETE ZOLTAN, egyetemi tanár „SIGMOND ELEK a professor” címmel tartott előadást. Előadásában SIGMOND ELEKnek, a Műegyetem Mezőgazdasági Kémiai Technológia Tanszéke professzorának, a hallgatókkal, tanítványaival való kapcsolatáról, az egyetemen tartott „Mezőgazdasági Kémia” valamint „Talajtan” című előadásairól, az előadások felépítéséről és SIGMOND oktatási módszereiről beszélt. Méltatta SIGMOND ELEK iskolateremtő képességét, hogy három különböző területen is képes volt iskolát létrehozni: a talajtan, az agrokémia és az élelmiszerkémia területén; az élelmiszerkémia területén végzett tevékenysége emlékére SIGMOND ELEK-emlékérmet alapítottak a nagy tudós tiszteletére.

TELEGDY-KOVÁCS LÁSZLÓ, ny. egyetemi tanár „SIGMOND ELEK az ember”-ről emlékezett meg. Bemutatta, hogy milyenek ismerték meg SIGMOND ELEK-et, akinek tanítványa és sok éven keresztül munkatársa is volt. Képet kaptunk erről a törekeny, de nagy munkabírású tudósról, aki maga rengeteget dolgozott és munkatársaitól is elvárta ezt. SIGMOND ELEKben a tudós és a tanár sohasem különült el egymástól, tanítani akart és a tanításhoz kutatni, ez volt munkásságának egyik fő jellemzője.

Az első nap eseményei közé tartozott még a Mezőgazdasági Múzeum épületében megtartott szakember találkozók.

Az emlékülés második napján tudományos ülésszakot tartottak a MTA Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézetében. A tudományos ülésszak témái azokkal a szűkebb szakmai területekkel foglalkoztak, amelyeken SIGMOND ELEK is dolgozott egykor.

MÁTÉ FERENC, tudományos osztályvezető „Talajosztályozás és térképezés” címmel tartott előadást. Az előadásban kitért arra, hogy a talajklasszifikáció és talajtérképezés kérdései SIGMOND ELEK-et egész munkássága során foglalkoztatták, ez irányú munkássága betetőzéseként adta közre általános talajosztályozási rendszerét „Általános talajtan” című könyvében. Az előadó a továbbiakban arra mutatott rá, hogy SIGMOND ELEK mindig elméleti irányú eredményei gyakorlati hasznosítására törekedett, így például ezen a te-

ületen a gyakorlat számára közvetlenül hasznosítható talajismereti térkép készítését szorgalmazta.

DARAB KATALIN, tudományos osztályvezető „A talajkémia kialakulása s néhány jelenkori problémája SIGMOND munkái tükrében” címmel tartott előadást. Előadása első részében a még SIGMOND által 1910-ben Stockholmban a II. Agrogeológiai Konferencián tartott bevezető előadás kapcsán a talajanalízisek ma is aktuális kérdéseivel foglalkozott, utalva arra, hogy a kémiai vizsgálatok előfeltétel a helyes mintavétel és a megfelelő kivonatok készítése képezi. Az előadás második részében ismertette a fenti konferencián a vita során kialakult négy talajkémiai kutatási irány későbbi fejlődését, SIGMOND szerepét az elért eredményekben.

GEREI LÁSZLÓ, az OMMI igazgatója „Talajjavítás és szaktanácsadás” címmel tartott előadást arról, hogy milyen útmutatásokat adott SIGMOND ezen a területen és hogyan követik ma ezeket. Bemutatta, hogy SIGMOND az elméleti megalapozáson túlmenően nagy energiát fordított arra, hogy a mezőgazdasági gyakorlatnak közvetlenül hasznosítható módszereket adjon. Különösen a talajtérképezés, és szikjavítás, a javítóanyagok minőségének és mennyiségének meghatározása, egyéges talajvizsgálati módszerek szorgalmazása területén adott sokat.

PÁNTOS GYÖRGY, egyetemi tanár „Talajmikrobiológia” című előadásában SIGMOND ELEKnek a tudósnek és tanárnak a jelentőségét méltatta a talajmikrobiológiai kutatások szempontjából. A továbbiakban az előadó a tudományterület néhány aktuális problémájára utalt, különös tekintettel az erdőgazdálkodás jelenlegi helyzetére.

SARKADI JÁNOS, tudományos osztályvezető „SIGMOND agrokémiai munkásságáról” tartott előadást. Az előadásban SIGMONDnak a magyar agrokémiai iskola kialakításában és nemzetközi szintre emelésében betöltött szerepéről emlékezett meg. Bemutatta, hogy a talaj tápanyagszolgáltatásának megítélésére szolgáló módszerek továbbfejlesztése érdekében SIGMOND milyen új módszert dolgozott ki a talaj felvehető foszfortartalmának meghatározására. Rámutatott SIGMOND azon megállapítására is, miszerint a talaj egészében uralkodó tápanyagdinamikai folyamatok ismerete nélkül nem lehet ki-elégítően a talaj tápanyagigényére következtetni.

LÁSZTITY RADOMIR, egyetemi tanár „SIGMOND ELEK munkásságának jelentősége az élelmiszerkémia területén” című előadása zárta a tudományos ülészakot. Az előadó méltatta SIGMOND ELEK érdemeit a hazai önálló élelmiszerkémiai oktatás és kutatás kialakításában. Ő kezdeményezte a Műegyetemen számos, a későbbi élelmiszerkémiai oktatást megalapozó tantárgy oktatását, és nagy szerepet vállalt az Élelmiszerkémiai Tanszék létesítését célzó erőfeszítésekben. Külö-

nösen pályája elején, nagy figyelemmel fordult az élelmiszerkémiahoz szorosan kapcsolódó kérdések kutatása felé.

A tudományos ülészak SZABOLCS ISTVÁN, a MTA Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézetének igazgatója elnöki zárásával ért véget.

FÜLEKY GYÖRGY

Érkezett: 1974. február 15.